

KÜRESELLEŞME, SİYASET VE SİVİL TOPLUM

GLOBALISATION, POLITICS AND CIVIL SOCIETY

Prof. Dr. Mustafa TALAS

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,
Türkiye/Niğde, mtalas44@gmail.com, Orcid: 0000-0002-0031489X

ÖZET

Küreselleşme dünyayı derinden etkileyen bir süreçtir. Kùltürler, toplumlar ve ekonomiler küreselleşme hadisesinden ciddi olarak etkilenmektedir. İşin doğrusu devletlerdeki politik sistemler de küreselleşmeden etkilenmektedir.

Siyasal sistem bu yeni dönemde ulus ötesi şirketlerin etkisiyle çalışmaktadır. Bunlara ilave olarak bu yeni dönemde sivil toplum örgütleri de politika üzerinde baskı kurmaktadır. Bunlara devlet dışı organizasyonlar da denilmektedir. Hem güçlü devletler hem de ulus ötesi şirketler güçsüz toplumlarda kendi amaçlarını sivil toplum örgütleri aracılığıyla gerçekleştirmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Siyaset, Sivil Toplum, Devlet Dışı Organizasyonlar

ABSTRACT

Globalisation the process has been affected deeply the world. Cultures, societies, economies has been influenced seriously from globalisation issue. As a matter of fact political systems in states have also taken with globalization.

Political system has been operated with transnational companies effect in this new era. In addition to it has been functioned by civil society organization press. These structure are named non governmental organizations, too. Both powerful states and transnational companies have implemented their social, cultural and imperial aims by means of civil society organizations in the weak societies.

Keywords: Globalisation, Politics, Civil Society, Non Governmental Organizations

GİRİŞ

Küreselleşme, siyaset ve sivil toplum adlı bu çalışma, iki ana başlık halinde hazırlanmıştır. Birincisi küreselleşme ve siyaset, ikincisi ise sivil toplum ve siyaset ilişkisidir.

Geçmişten günümüze siyaset (Çağla, 2010: 10-11), toplumlarda yöneten-yönetilen ilişkisini düzenleyen toplumsal bir alt sistem olarak varlığını sürdürmektedir. Eskiden beri insanlar, yöneten-yönetilen ilişkisinde etkili olmaya çaba sarf ederler. Yöneticilerin kararları üzerinde etkili olmak ya da insanları yönetmek şeklindeki amaçlar en az iki kişinin olduğu her ortamda var olmuştur.

Günümüzde de bu karar alma ve karar verme organları üzerinde etkili olmak (Hogg ve Vaughan, 2007:270-275) psikolojisi ve güdüsü pek çok insanda bulunmaktadır. Varlığı eskiden beri söz konusu olan bu güdünün yöntemleri ise günümüzde farklılaşmıştır. Küresel dönemde, siyaseti yönlendirmek konusunda medya, sivil toplum kuruluşları daha fazla yer tutmaktadır. İnsanlar toplumsal yapılarda etkili olabilmek için görsel, yazılı ve sosyal medyayı daha fazla kullanmaktadır. Ancak bu yöntemlerden belki de daha etkili olan ve yer yer bu yöntemlerle beraber kullanılan bir yöntem de insanlar üzerinde doğrudan etkili olmak yöntemidir. İşte bu hususta, sivil toplum (Çaha 2006) önem kazanmaktadır. İnsanları daha etkili ve büyük oranda etkinliklerle yüz yüze etkilemek adına, devlet dışı organizasyonlar denilen bu yapılar aracılığıyla, politikalar gerçekleştirilmektedir.

İşte bu çalışmada, küreselleşme döneminin siyaseti üzerinde sivil toplumun ne gibi etkilerinin var olabileceği sosyolojik analize tabi tutulmuştur. Bu analiz yapılırken materyal olarak Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Kütüphanesi veri kaynakları ve şahsi kütüphanedeki kaynaklar kullanılmıştır. Metod olarak sosyolojik teori modeli benimsenmiştir.

Bu anlamda, öncelikle, küreselleşme döneminde siyaseti analiz edelim

1.Küreselleşme ve Siyaset

Son dönemlerde, dünyada, meydana gelen ve adına yeni emperyalizm, yeni kapitalizm, post yapısalcılık, yenedünya düzeni, endüstri sonrası toplum, bilgi toplumu, medeniyetler çatışması ifadelerinin yanı sıra, küreselleşme de denilen bir dönüşüm yaşanmaktadır.

Hangi ifade benimsenirse benimsensin, geçerli olan şey, dünyada yeni bir dönemin varlığıdır. Bu yeni dönem (Zencirkıran, 2015:281-286), devletleri, toplumları, kültürleri, siyasal sistemleri, uluslararası ilişkileri tümüyle etkileyen tarzda varlığını hissettirmektedir.

Siyasetin küreselleşmeden etkilenmesinin doğal bir sonucu olarak da devlet ve toplum tipleri farklılaşmaktadır. Yönetim tarzları, seçim sistemleri, propaganda yöntemleri, kamuoyu oluşturma şekilleri, hükümet etme anlayışları açısından yeni dönemin kendine özgü yapısı oluşmaktadır. Bunun yanı sıra, dünyada yaygınlaşmasıyla da, küresel bir hal almaktadır.

Küreselleşme sayesinde, dünyanın küçülüp küresel bir köy haline dönüşmesi, ilişkileri kolay, daha yakın ve etkileşimle daha farklı hale gelen tarzda kılmaktadır. Bunun etkisi, kendisini, siyasette de çok etkili bir biçimde göstermektedir. İletişim her şeyde olduğu gibi siyasal sistemde de ağırlığını ortaya koyabilmektedir. Medya ve internet aracılığıyla propaganda, kamuoyu oluşturma, kitleleri etkileme biçimi, bu dönemde, çok farklı bir şekle bürünmüştür. Hükümetleri etkileme, yönlendirme, dönüştürme faaliyetleri yer yer sosyal medyadan, uydu yayınlarından gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Mısır Tahrir Meydanı'na toplanan milyonlar bu sosyal medya gücünün somutlaşmış örnekleri olarak ifade edilebilir.

Küreselleşmenin tespit edilebilmiş üç tane sacayağı bulunmaktadır. Bu sacayakları siyasal küreselleşmeyi de etkileyen bir yapıya sahiptir. Bu sacayakları ekonomi kuruluşları, medya ve sivil toplum kuruluşları şeklindedir (Canbolat 2002: 9). Siyaset de bu sacayaklarından etkilenmekte ve bunları etkilemektedir. İşin gerçek boyutuyla bakıldığında, bunların üçü de birbirleriyle ilişkisiz değildir. Hem sivil toplum, hem medya ve hem de ekonomik sistemler beraber işleyiş içerisinde olmaktadır.

Bu çalışmanın konusu daha çok sivil toplumun siyasetle ilgisini kapsamaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, sivil toplumu finanse eden ekonomi kuruluşları ve özellikle de çok uluslu şirketler büyük bir öneme sahiptir. Medyayı da ekonomi olmadan yürütme imkanı olmadığını ifade etmek yerinde olacaktır.

Çalışmanın bu aşamasında sivil toplumun siyaset ile ilişkisini sosyolojik açıdan analiz etmek gerekmektedir.

2. Sivil Toplum ve Siyaset İlişkisi

Küreselleşmenin üç önemli sacayağından biri olarak dikkat çeken sivil toplum, küresel dönemin siyasetinde çok büyük bir role sahiptir.

Sivil toplum kuruluşları, devlet dışı organizasyonlar (non governmental organizations) anlamına gelmektedir(Talas, 2011:389). Devletin her politikaya erişemeyeceği gerçeğinden hareketle, gönüllü faaliyetleri yerine getirmek için oluşturulmuş olan sivil yapılanmalara (Kalaycıoğlu 1998: 111-114) ihtiyaç bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşları bu ihtiyacın bir gereği olarak ortaya çıkmış yapılanmalardır.

Toplumlarda, devlet dışı organizasyonlarda faaliyetlerde bulunmak da, büyük oranda, ekonomi ve finans kaynaklarıyla beraber mümkün olmaktadır.

Devlet dışı organizasyonlar iki biçimde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri devletin müdahil olmadığı ama devletin yükünü hafifleten bir fonksiyona sahip olan sivil toplum kuruluşları; diğeriye, devletin kontrolünde olup çoğunlukla devletin finanse ettiği sivil toplum kuruluşları şeklindedir.

Katılımcı demokrasinin, sosyo-ekonomik kalkınmışlık düzeyinin getirisine göre, sivil toplum kuruluşları, toplumlarda varlığını kazanmakta, sürdürmekte ve geliştirmektedir. Gelişmişlik endeksi yukarılarda olan, finans problemi olmayan ve küresel güç denilebilecek ülke ve toplumlarda, sivil toplum kuruluşları, birinci tip sivil toplum kuruluşlarına örnek olmaktadır(Güneş, 2004:1-2). Özellikle, devletin zaman, kaynak ve enerji tasarrufuna da katkısı olan kuruluşlar olarak varlıklarını sürdüren bir yapıya sahip olmaktadırlar. Toplumda, devlet eliyle uzanılmayacak program, proje ve etkinlikleri yürütmekte kullanılmaktadırlar. Devlet, faydasına olan bütün organizasyonların yönetimine de fazla müdahil olmayı tercih etmemektedir. Bu tür organizasyonlarda ekonomik yatırımlar, eğitim yatırımları, kültürel etkinlikler hem rahat, hem pratik ve hem de ucuz bir şekilde yapılabilmektedir. Devletin bürokratik engellerinden, daha maliyetli işgücü temini olgusundan bu sayede kurtulma imkanları doğmaktadır. Sivil inisiyatif gruplarının aktifliği ve sonuç alıcı çalışma gayretleri, toplumsal refah seviyesini yükseltmeye katkıda bulunmaktadır. Toplum içerisindeki çeşitli sorunların çözümü daha kolay olabilmektedir. Devlet ve toplum ilişkilerinde rahatlamalara neden olabilmektedir.

Sosyo-ekonomik kalkınmışlık düzeyinin yetersiz olduğu devlet ve toplum tiplerindeki sivil toplum kuruluşları, çoğunlukla, devletin kontrol, yardım ve yönlendirmelerine tabi olmaktadır (Mağa, 2001: 15). Sivil inisiyatif grupları iktidara yakınlığa göre güç kazanmakta ve devleti yönetenlerin kendilerine yeni hareket alanları kazanmak için ihdas ettirdikleri kuruluşlar olarak dikkat çekmektedirler. Varlıkları ve devamlılıkları devleti yönetenlerin himmetine tabi olmaktadır. Çünkü finans bakımından güç, devletten bağımsız bir biçimde elde

edilememektedir. Ekonomik gücü elinde bulunduranlar da, devletin himmet ve yardımını almaya muhtaç durumdadır. Bundan dolayı, devleti yönetenlerden bağımsız bir sivil yapılanmayı oluşturmak, adeta imkansız olmaktadır. Devletin finansal desteğinin yanı sıra, hazine arazilerinin, devlet binalarının, araç ve gereçlerinin, bedelsiz olarak, sivil toplum kuruluşlarına tahsisi, kontrol edilebilirliğe göre olmaktadır. Sistemine sorun olabilecek ya da bağımsız bir grup olarak güç kazanabilecek gruplara, her kapı, sistemli olarak, kapanmaktadır. Buna karşılık, sivil toplum kuruluşlarının kitlesel sosyal yardımların sivil elle dağıtımına varıncaya kadar, elde edecekleri her türlü destek, yakınlık derecesine göre tespit ve tayin edilmesi söz konusu olacaktır. Bu tür sivil yapılanmaların örneklerini bütün geri kalmış toplumlarda rahatlıkla görebilmek mümkündür.

SONUÇ

İster devlet destekli ve isterse devletin yükünü hafifleten modelli olsun, sivil toplum kuruluşları, küreselleşme denilen yeniçağın karakteristik özelliklerinden biri olmaktadır. Bu çağ sivil örümcek ağı şeklinde yapılanmış olan sosyal yapıların daha başarılı olduğu ve küresel güç haline geldiği bir çağdır. Hem dünyada başarılı olan küresel güçler hem de ülkemizde başarılı olan siyasal hareketler, seslerini toplumlara duyurmak için sivil yapılanmaları etkili bir biçimde kullanan hareketler ve güçler olmaktadır.

Devlet dışı organizasyonlarla, çeşitli ortamlara gidilip sesini duyurmanın ve hizmeti sunduğunu hissettirmenin imkanı daha fazla olmaktadır.

Hem küresel hem yerel ve hem de toplumsal olarak daha fazla güç sahibi olarak, çok farklı kesimlerdeki insanlara kamuoyu oluşturmak ve propaganda faaliyetleri yapmak, günümüz siyasasında daha etkili bir yol olarak önem kazanmaktadır.

Unutulmamalıdır ki, bir etkinlik ya da işi yapmak kadar o işi yaptığını hissettirmek de önemlidir. Edilgen yapıda olmadan, etken olarak etkili olmak, varlığı daha çok hissettirecektir. Hissettirmede sivil örgütlenme çok etkili bir yoldur. Bu yol, insanlarla doğrudan temas kurulabilen bir yol olarak önemlidir.

KAYNAKLAR

- Canbolat, İ. (2002), Küreselleşen Dünya ve Türkiye, Vıpaş Yayınları, Bursa.
- Çağla, C. (2010) Siyaset Bilimi, Omnia Yayınları, İstanbul
- Çaha, Ö. (2006), “Bir Kez Daha Sivil Toplum”, <http://www.siviltoplum.com.tr> (son erişim tarihi 15.06.2006).
- Güneş, İ. (2004), “Sivil Toplum Kuruluşları”, Son Baskı Sanal Dergi, Yıl: 1, S. 5, <http://www.sonbaski.com/sayi7siviltoplum.htm> (son erişim tarihi 20.05.2008).
- Hogg, Michael A.-Vaughan, Graham M. (2007) Sosyal Psikoloji, 1. Baskı, Ütopya Yayınları, Ankara
- Kalaycıoğlu, E. (1998), “Sivil Toplum ve Neopatrimonyal Siyaset”, Küreselleşme-Sivil Toplum ve İslâm, (dr. E Fuat Keyman-A. Yaşar Sarıbay), Vadi Yayınları, Ankara, s. 111-135
- Mağa, İ. (2001), “Sivil Toplum Devletin Büyümesidir”, Sivil Toplum Devletin Büyümesi, YGS Yayınları, İstanbul, s. 7-17.
- Talas, M.(2011) “Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi”, TÜBAR, XXIX Bahar, s.387-401
- Zencirkıran, M. (2015) “Küreselleşme ve Toplumsal Etkileri”, Sosyoloji, Dora Yayınları, Bursa